

Plánovanie riešenia krízových situácií

Tomáš Tózsér
Národná banka Slovenska

Plánovanie riešenia krízových situácií (resolution planning) je dôležitou požiadavkou návrhu zákona o riešení krízových situácií na finančných trhoch, ktorým sa do právneho poriadku SR transponuje európska smernica 2014/59/EÚ (BRRD).¹ Význam tohto plánovania je vo všeobecnosti v tom, že v porovnaní s praxou dohľadu, ktorá spočíva v kontrole plnenia zákonných pravidiel a podmienok regulovanými finančnými inštitúciami, plánovanie riešenia krízových situácií umožňuje hodnotiaci úsudok rezolučných orgánov vo vzťahu k vybraným inštitúciami.² Ide o úsudok (spôsobu) realizovateľnosti rýchlej stabilizácie krízovej situácie vybranej inštitúcie tak, aby sa predišlo narušeniu stability širšieho finančného systému a reálnej ekonomiky, pričom sa nepočíta s použitím verejných prostriedkov. Opatrenia (preventívne alebo v rámci krízového riadenia) rezolučných orgánov založené na podobných úsudkoch pritom výrazne prispievajú k zachovaniu finančnej stability. Táto téma je v súčasnosti veľmi aktuálna, pretože rok 2015 bude obdobím príprav prvých plánov na riešenie krízových situácií pre vybrané inštitúcie v EÚ.

1 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností a ktorou sa mení smernica Rady 82/891/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EÚ, 2012/30/EÚ a 2013/36/EÚ a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1093/2010 a (EÚ) č. 648/2012.

2 Vybranými inštitúciami v tomto článku rozumieme banky, banky, ktoré sú súčasťou skupín a podliehajú konsolidovanému dohľadu (dcérske spoločnosti), bankové skupiny, a niektorých obchodníkov s cennými papiermi v súlade s §1 ods. 3 návrhu zákona o riešení krízových situácií na finančnom trhu.

3 Pod kritickými funkciami a službami rozumieme také funkcie a služby vybraných inštitúcií, ktorých náhle prerušenie môže viesť k výraznému dopadu na celkovú finančnú stabilitu. Ide teda o funkcie, ktoré majú systémový význam pre tretie strany, alebo funkcie vykonáva systémovo významná inštitúcia. Ide v zásade o klasické bankové služby – prijímanie vkladov, požičiavanie (retail a wholesale), platobné, kliringové a zúčtovacie služby a niektoré investičné služby – v systémovom význame.

4 EBA Consultation Paper on Draft ITS on procedures, forms and templates for provision of information for resolution plans under Article 11 (3) of Directive 2014/59/EU of the European Parliament and Council, január 2014, <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/948691/EBA-CP-2015-01+%28Draft+CP+ITS+Reporting+Resolution+planning%29.pdf>.

CIELE A JEDNOTLIVÉ ASPEKTY PLÁNOVANIA RIEŠENIA KRÍZOVÝCH SITUÁCIÍ

Plánovanie riešenia krízových situácií (ďalej len „rezolučné plánovanie“) je proces, ktorý slúži orgánu pre riešenie krízových situácií (ďalej len „rezolučný orgán“) ako podklad na rýchle rozhodnutie o spôsobe riešenia krízovej situácie danej inštitúcie v okamihu, keď nastane. Rezolučné plánovanie tak pomáha naplniť ciele riešenia krízových situácií, t. j. zabezpečiť primeraný stupeň kontinuity kritických funkcií a služieb,³ ak takéto vybraná inštitúcia vykonáva, a jej usporiadaný úpadok. Nástrojom na zabezpečenie uvedených cieľov je posúdenie riešiteľnosti krízovej situácie vybranej inštitúcie, ktoré je podstatnou súčasťou procesu rezolučného plánovania. Vecným výstupom procesu plánovania je voľba preferovanej stratégie a identifikácia prekážok riešiteľnosti krízovej situácie. V tomto zmysle je plánovanie iteratívnym procesom, keďže preferovaná stratégia riešenia krízovej situácie vybranej inštitúcie sa môže meniť v závislosti od zistených prekážok a možnosti ich odstránenia. Definitívne rozhodnutie o rezolučnej stratégii bude možné až v momente, keď firma vstúpi do rezolúcie; podkladom bude rezolučný plán a aktuálne podmienky vo vybranej inštitúcii a na trhu. Informačným vstupom do rezolučného plánovania sú údaje od vybraných inštitúcií. Výstupom je plán riešenia krízovej situácie vybranej inštitúcie. Ten zostavuje rezolučný orgán, pričom pri ich tvorbe spolupracuje s orgánom dohľadu. V kontexte jednotného finančného trhu EÚ má plánovanie a jeho podstatné zložky skupinový (úroveň skupiny) alebo individuálny rozmer (vybraná inštitúcia nie je súčasťou skupiny). V nasledujúcom texte bližšie rozoberieme uvedené aspekty rezolučného

plánovania vrátane možnosti zjednodušeného plánovania.

INFORMAČNÉ VSTUPY DO REZOLUČNÉHO PLÁNOVANIA

Ako sme už uviedli, za rezolučné plánovanie (a za vypracovanie rezolučných plánov) zodpovedá rezolučný orgán. Na Slovensku je týmto orgánom Rada pre riešenie krízových situácií (ďalej len „rada“), resp. v prípade niektorých bánk, ktoré spadajú pod priamy dohľad Európskej centrálnej banky, Jednotná rada pre riešenie krízových situácií (Single Resolution Board). Podkladom pre vypracovanie rezolučných plánov sú akékoľvek relevantné a dostupné informácie a výsledky analýz, ktoré zabezpečenia splnenie účelu a cieľov rezolučného plánovania. V praxi môže ísť o informácie, ktoré má na základe pravidelného povinného výkazníctva k dispozícii orgán dohľadu (rezolučný orgán k nim musí mať prístup), verejne dostupné trhové informácie, ale aj nové špecifické informácie.

Pokiaľ ide o kategóriu nových špecifických informácií na účely rezolučného plánovania, ich zoznam je uvedený v oddiele B prílohy BRRD. Uvedené informačné požiadavky možno zatriediť do nasledujúcich okruhov: 1. organizačná štruktúra, 2. správa a riadenie, 3. kritické funkcie a kľúčové obchodné činnosti, 4. kritické protistrany, 5. štruktúra záväzkov, 6. zdroje financovania, 7. podsúvaha, 8. platobné systémy, 9. informačné systémy, 10. prepojenosť, 11. identifikácia príslušných rezolučných a dohľadových orgánov a orgánov ochrany vkladov, 12. záznamy o finančných zmluvách.⁴ Väčšinou ide o informácie kvalitatívneho a analytického charakteru. Snahou rezolučných orgánov bude nezaťažovať vybrané inštitúcie informačnými požiadavkami, ktoré už má k dispozícii orgán dohľadu.

POSÚDENIE RIEŠITELNOSTI KRÍZOVÝCH SITUÁCIÍ

Podľa návrhu technického štandardu EBA⁵ posúdenie riešiteľnosti krízových situácií prebieha v troch krokoch:

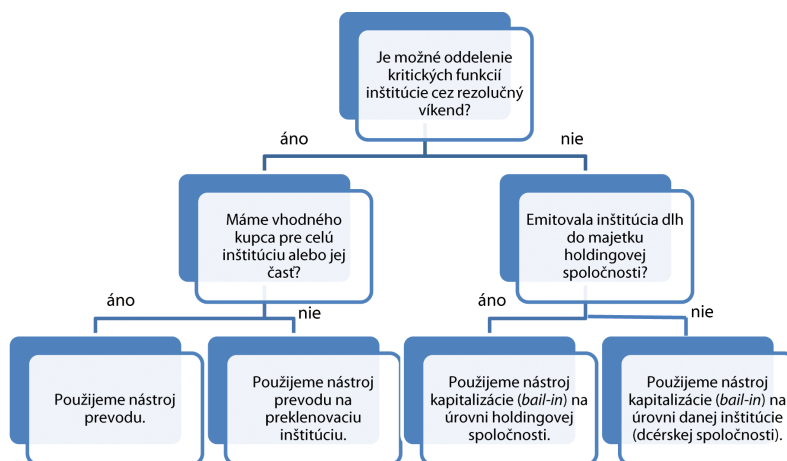
1. Rezolučný orgán zhodnotí, či je likvidácia vybranej inštitúcie v konkurzom konaní realizovateľná a spoľahlivá (*feasible and credible*) z hľadiska dosiahnutia cieľov riešenia krízovej situácie.
2. Rezolučný orgán zvolí preferovanú rezolučnú stratégiu. Rezolučná stratégia je súbor nástrojov a opatrení rezolučného orgánu pri riešení krízovej situácie vybranej inštitúcie. V prípade rezolučných stratégií na úrovni skupiny je v prvom rade potrebné zvážiť, či sa zvolí stratégia riešenia krízovej situácie skupiny vo viacerých okamihoch (*multiple point of entry* – MPE) alebo v jednom okamihu (*single point of entry* – SPE), prípadne nejaká ich kombinácia (obrázok).⁶
3. Rezolučný orgán posúdi, či je zvolená rezolučná stratégia realizovateľná a spoľahlivá z hľadiska dosiahnutia cieľov riešenia krízovej situácie. Výsledkom tohto posúdenia je zoznam prekážok pre implementáciu preferovanej stratégie. Oblasť, na ktorú by sa rezolučný orgán mal zamerať pri posudzovaní a identifikácii prekážok zvolenej rezolučnej stratégie sú v tabuľke. Identifikované prekážky pre implementáciu preferovanej rezolučnej stratégie môžu viesť k jej prehodnoteniu (ak je napr. odstránenie prekážok danej stratégie spojené s vysokými nákladmi na strane dotknutej inštitúcie) a následne k ďalšej iterácii posudzovania riešiteľnosti krízových situácií, alebo sú podkladom pre sériu krokov na odstránenie týchto prekážok.

OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE PREKÁŽOK RIEŠITELNOSTI KRÍZOVEJ SITUÁCIIE

Rezolučný orgán má právomoc vyžadovať od vybranej inštitúcie návrh na odstránenie prekážok v lehote štyroch mesiacov od doručenia správy o prekážkach riešiteľnosti vybranej inštitúcie. Ak rezolučný orgán v spolupráci s orgánom dohľadu vyhodnotí návrh ako nedostatočný, rezolučný orgán môže uložiť náhradné opatrenia na odstránenie identifikovaných prekážok a vyžadovať od vybranej inštitúcie plán implementácie náhradných opatrení.

Náhradné opatrenia na zmiernenie alebo odstránenie prekážok riešiteľnosti krízových situácií a spôsob ich aplikácie zo strany rezolučných orgánov podrobnejšie rozvádza návrh usmernenia EBA, ktoré nadväzuje na ustanovenia BRRD.⁷ Pre lepšiu predstavu (a vzhľadom na obmedzený priestor pre tento článok) uvádzame len stručný prehľad opatrení, ktoré môže rezolučný orgán vyžadovať od vybranej inštitúcie na zmiernenie alebo odstránenie prekážok riešiteľnosti krízových situácií: 1. prehodnotenie vnútrogrupinových dohôd o financovaní, 2. obmedzenie maximálnej individuálnej alebo agregátnej expozície, 3. osobitné alebo pravidelné požiadavky na informácie, 4. odpredaj vybraných aktív, 5. obmedzenie existujúcich

Štylizovaný príklad voľby rezolučnej stratégie

Zdroj: Bank of England: *The Bank of England's Approach to Resolution*, október 2014.

aktivít, 6. obmedzenie vývoja a predaja nových produktov alebo obchodných činností, 7. zmena právnej a obchodnej štruktúry vybranej inštitúcie s cieľom znížiť jej zložitost' a zabezpečiť možnosť oddelenia kritických funkcií, 8. založenie holdingovej spoločnosti v členskom štáte EÚ, 9. požadovanie, aby holdingová spoločnosť emitovala dlh, ktorý môže byť predmetom odpísania alebo konverzie na úrovni dcérskych spoločností, 10. renegociácia oprávnených záväzkov a vlastných zdrojov, ak sa riadia právom inej jurisdikcie, aby sa dali efektívne využiť na absorpciu strát a rekapitalizáciu v prípade rozhodnutia príslušného rezolučného orgánu.

OBSAH PLÁNU RIEŠENIA KRÍZOVEJ SITUÁCIIE

Rezolučný orgán je povinný raz ročne preskúmať aktuálnosť plánu riešenia krízových situácií vybranej inštitúcie a aktualizovať plán, ak nastane podstatná zmena v skutočnostiach dôležitých z hľadiska plánovania riešenia krízových situácií. Orgán dohľadu, ako aj vybrané inštitúcie majú povinnosť informovať rezolučný orgán o takýchto zmenách. Ako vyplýva aj z predchádzajúcich

⁵ EBA: *Consultation Paper on Draft RTS on the content of resolution plans and the assessment of resolvability*, júl 2014, <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/751477/EBA-CP-2014-16+%28CP+on+draft+RTS+on+Content+Res++Plan+s+and+Assessment+of+Resolvability%29.docx.pdf>.

⁶ SPE je rezolučnou stratégiou skupiny, ktorá zahŕňa použitie rezolučných nástrojov a opatrení jedným rezolučným orgánom voči materskej spoločnosti, ktorá zastrešuje skupinu, alebo voči jednej inštitúcii, ktorá je pod konsolidovaným dohľadom. MPE je rezolučnou stratégiou skupiny, ktorá zahŕňa použitie rezolučných nástrojov a opatrení dvoma alebo viacerými rezolučnými orgánmi voči viacerým (regionálnym alebo funkčným) entitám skupiny. Rozhodovanie medzi SPE a MPE je determinované najmä alokáciou oprávnených záväzkov (záväzkov, ktoré majú prispieť k znášaniu strát a k rekapitalizácii) v rámci skupiny.

Oblasti posudzovania riešiteľnosti krízovej situácie vybranej inštitúcie

Realizovateľnosť	Spoľahlivosť
Štruktúra a prevádzka	Zabezpečí zvolená stratégia splnenie cieľov rezolúcie?
Finančné zdroje	Dopad implementácie rezolučnej stratégie na finančný systém (trhy, infraštruktúru, inštitúcie)
Informačné potreby	Dopad jej implementácie na reálnu ekonomiku
Cezhraničné faktory	Spoľahlivosť stratégie z hľadiska podpory jej implementácie zo strany tretích krajín, súdov a pod.
Právne faktory	

Zdroj: EBA.

Poznámka: Všetky oblasti v rámci posudzovania realizovateľnosti sa vzťahujú na danú vybranú inštitúciu. Všetky oblasti v rámci posudzovania spoľahlivosti zohľadňujú aj skutočnosti zistené v rámci posudzovania realizovateľnosti.

7 EBA: Consultation Paper on Draft Guidelines on the specification of measures to reduce or remove impediments to resolvability and the circumstances in which each measure may be applied under Directive 2014/59/EU. júl 2014, <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/751636/EBA-CP-2014-15+%28CP+on+draft+GL+on+measures+to+reduce+or+remove+impediments+to+resolvability%29.pdf>.

8 EBA: Consultation Paper on Draft RTS on the content of resolution plans and the assessment of resolvability. júl 2014, <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/751477/EBA-CP-2014-16+%28CP+on+draft+RTS+on+Content+Res++Plans+and+Assessment+of+Resolvability%29.docx.pdf>.

9 EBA: Consultation Paper on Draft Guidelines on the application of simplified obligations under Article 4 of the BRRD. september 2014, <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/826425/EBA-CP-2014-25+%28CP+on+GL+on+simplified+obligations%29.pdf>.

častí textu, plán riešenia krízovej situácie je živý dokument a nie rigidný návod na riešenie krízovej situácie vybranej inštitúcie. Má pomôcť rezolučnému orgánu vykonať rozhodnutie založené na správnych informáciách v krátkom čase, pričom bude musieť zohľadniť aktuálnu situáciu na trhoch a v danej inštitúcii.

Podľa návrhu regulačného technického štandardu EBA⁸ plán by mal mať nasledujúcich osem častí: 1. zhrnutie, 2. opis rezolučnej stratégie, 3. spôsob zabezpečenia informácií potrebných na výkon rezolúcie (napr. oceňovanie), 4. spôsob zabezpečenia kontinuity kritických služieb a funkcií počas rezolúcie, 5. spôsob financovania rezolučnej stratégie, 6. komunikačné plány s dotknutými stranami, 7. závery z posúdenia riešiteľnosti krízovej situácie, 8. názor vybranej inštitúcie. Tieto okruhy musia obsahovať všetky relevantné informácie, ktoré sú nevyhnutné na implementáciu zvolenej rezolučnej stratégie v prípade riešenia krízovej situácie vybranej inštitúcie.

MOŽNOSŤ ZJEDNODUŠENÉHO REZOLUČNÉHO PLÁNOVANIA

Zákon č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v súlade s BRRD umožňuje zjednodušené plánovanie riešenia krízových situácií. Tento zjednodušený proces sa týka primeraného zúženia a zjednodušenia obsahu rezolučného plánu, predĺženia času na jeho vypracovanie, zníženia frekvencie jeho aktualizácie, zmiernenia informačných požiadaviek od vybraných inštitúcií a zmenšenia detailnosti posudzovania riešiteľnosti krízovej situácie.

O možnosti zjednodušenia rezolučného plánovania rozhoduje rezolučný orgán po konzultácii s orgánom dohľadu na makroúrovni (*macroprudential authority*). Hlavným faktorom pri rozhodovaní rezolučného orgánu o zjednodušenom prístupe k plánovaniu riešenia krízových situácií vybranej inštitúcie je systémová významnosť danej inštitúcie. Návrh usmernenia EBA⁹ uvedení faktor podrobnejšie definuje vo vzťahu k vybranej inštitúcii pomocou ďalších kritérií, ako je napríklad veľkosť inštitúcie, jej prepojenosť, rozsah a zložitosť aktivít, rizikový profil, akcionárska štruktúra, právna forma a štruktúra. Inými slovami, zjednodušené požiadavky na rezolučné plánovanie je možné zaviesť, ak úpadok danej inštitúcie a jej následná likvidácia v konkurze nebude mať negatívny dopad na finančné trhy, iné vybrané inštitúcie, na podmienky financovania a širšiu ekonomiku. Uvedené kritériá zároveň pomôžu

rezolučnému orgánu určiť mieru a spôsob zjednodušenia požiadaviek na plánovanie riešenia krízových situácií pre danú vybranú inštitúciu.

ROZHODOVANIE V REZOLUČNOM PLÁNOVANÍ SKUPÍN

Ako sme už uviedli, v kontexte jednotného finančného trhu EÚ má plánovanie a jeho podstatné zložky skupinový alebo individuálny rozmer (vybraná inštitúcia nie je súčasťou skupiny). Skupinová dimenzia znamená, že celý proces plánovania sa týka skupiny ako celku a hlavným zodpovedným za jeho vypracovanie je rezolučný orgán na úrovni skupiny (domáci národný rezolučný orgán alebo Jednotná rada pre riešenie krízových situácií). Rezolučný orgán na úrovni dcérskej spoločnosti (hostovský rezolučný orgán) musí poskytnúť plnú súčinnosť domácejmu orgánu pri vypracovaní skupinového rezolučného plánu, najmä v podobe dodania všetkých relevantných informácií.

Skupinový plán riešenia krízových situácií obsahuje postup na koordinované riešenie krízovej situácie materskej spoločnosti aj dcérskych spoločností v iných jurisdikciách EÚ. Takýto skupinový plán podlieha tzv. spoločnej dohode (*joint decision*) rezolučného orgánu na úrovni skupiny a rezolučných orgánov na úrovni dcérskych spoločností, prípadne pobočiek. Ak sa spoločná dohoda o skupinovom pláne nepodarí a EBA v danej veci nerozhodla (na požiadanie niektorej zo strán) v určenej lehote, alebo ak skupinový plán zasahuje do fiškálnej zodpovednosti krajiny, príslušný rezolučný orgán vypracuje samostatný plán pre dcérsku spoločnosť. Podobný postup je aj pri rozhodovaní o ďalších dôležitých aspektoch rezolučného plánovania skupín, t. j. o výsledkoch posúdenia riešiteľnosti krízových situácií a o opatreniach na zmiernenie alebo odstránenie prekážok riešiteľnosti krízových situácií.

ZÁVER

Proces plánovania riešenia krízových situácií je dôležitým novým prvkom v regulácii vybraných finančných inštitúcií, ktorý sa do nášho právneho poriadku zavádza transpozíciou smernice BRRD. Rezolučnému orgánu umožňuje vytvoriť si úsudok o možných následkoch úpadku danej inštitúcie na širší finančný systém a ekonomiku. Zároveň mu umožňuje prostredníctvom nástrojov a opatrení, ktoré má k dispozícii, pripraviť danú inštitúciu tak, aby jej prípadný úpadok minimalizoval nežiaduce efekty v podobe ohrozenia celkovej finančnej stability a potrebu zasiahnuť verejnými zdrojmi.